

BEGUES

TEMPLE VELL DE SANT CRISTÒFOL

Localització: Dir. Post. Ferran Muñoz, s/n^o
(Begues)

Datació: 1575 – 1578

Estil arquitectònic: Gòtic – Tardà

Arquitecte: Leonard Bosch

Festa destacable: 10 de juliol (St. Cristòfol)

HISTÒRIA DEL CONJUNT

L'Església primigènia, de la qual avui no en queden restes, apareix ja documentada l'any 981. A partir d'aquesta data sovintegen les visites pastorals en les quals s'aprofita per parlar amb el bisbe de l'estat de l'església i de les reparacions que s'han de dur a terme, reparacions que són la causa primera de la desaparició de les anomenades esglésies preromàniques.

La parròquia de Sant Cristòfol de Begues fou annexada a la mensa episcopal barcelonina el 1391. La història de l'Edat Mitjana a Begues va estretament lligada a la de la Baronia d'Eramprunyà, administració senyorial de la qual en depenia. L'enquadrament de la població dins el terme del castell d'Eramprunyà, documentat per primer cop l'any 957, respon a l'estratègia expansionista dissenyada pels comtes de Barcelona de la zona de marca o frontera amb Al-Àndalus, de la qual la comarca del Baix

Llobregat en formava part. Aquesta estratègia es basava en la construcció d'una línia de castells defensius ubicats en indrets estratègics, amb l'objectiu de controlar el territori fronterer. El castell d'Eramprunyà, per bé que de propietat comtal, de seguida quedà lligat a castlans i sotscastlans hereditaris. Al segle XI, formà part dels dominis de Mir Geribert, autoproclamat príncep d'Olèrdola, que hi tingué un bastió en el seu enfrontament amb el comte de Barcelona.

Begues entra a l'Edat Moderna patint les conseqüències derivades de la Guerra dels Remences (1483-1486), de les pestes i molt especialment de les accions de les quadrilles de bandolers, les quals assaltaven el Camí Ral de Barcelona a Vilafranca, a l'alçada de la collada de Begues. Al mateix temps, Begues viu l'arribada d'immigrants occitans fugits del seu país a causa de les guerres de religió. Molts d'aquests nousvinguts es casaren amb pubilles beguetanes,

BEGUES

TEMPLE VELL DE SANT CRISTÒFOL

integrant-se així a la societat d'acollida; o bé entraren a formar part de les quadrilles de bandolers ja esmentades.

Un dels esdeveniments més importants del segle XVI a Begues és, sens dubte, la construcció de l'actual església de la Rectoria, iniciada el 1578¹. L'Edifici de l'església fou totalment reconstruït el 1579 quan accedí a la categoria de parròquia.

L'any 2002 i mitjançant un conveni de col·laboració entre l'Arquebisbat de Barcelona, la parròquia de Sant Cristòfol i l'Ajuntament de Begues es va dur a terme una actuació de restauració integral i condicionament del seu entorn i accessos. Les obres s'iniciaren a l'abril del 2003. L'Any 2005 s'iniciaren uns treballs d'excavació del subsòl de l'interior de l'església, concretament de l'absis. Sota els paviments de rajoles modernes (mitjans del segle XX), l'espai, trencat, presenta una barreja de morter de calç, ciment, ossos humans, pedra sorrenca i pissarra. En el seu conjunt les restes humanes descobertes corresponen a un número de 7 individus. Entre els murs de l'edifici renaixentista es va descobrir la banqueta

d'un mur medieval (110 x 40 x 30cm) construïda amb grans maons de gres que s'assenta directament sobre la roca mare que aflora a poca fondària (130 cm). A l'extrem est la banqueta es troba per sobre d'una tomba antropomorfa tallada en la mateixa roca mare, cosa que indica que la seva construcció és posterior a la tomba. La coberta de la tomba la formen tres grans lloses de pedra calcària. Un cop excavat part del mur nord es trobaren també restes de l'època medieval (segles XII-XIII-XIV)²

Primera i última visita pastoral documentada³

La visita pastoral de l'any 1413 ens indica que a Begues a vivien 28 parroquians (cap de casa) que cap el 1421 i 1425 havien augmentat a 30 parroquians. Es pot desprendre d'aquesta data que el pitjor de la crisi ja havia passat.

El 21 de març de 1413, el rector és Joan Ollé. En aquesta visita s'indica que l'església necessita reparacions⁴.

¹ Diputació de Barcelona. Mapes del Patrimoni Cultural. Dins: <http://patrimonicultural.diba.cat>. [Consultada 31-12-2014]

² Villalba, Pepa ; Edo, Manuel. *Església de Sant Cristòfor (Begues, Baix Llobregat)*. Generalitat de Catalunya. Departament de Mitjans de Comunicació. Direcció General del Patrimoni Cultural. Dins <http://calaix.gencat.cat/bitstream> [Consultada 07-10-13] ⁶ S'esmenten algunes visites pastoral a tall de mostra.

³ Monjas, Lluís. *Les visites pastorals del patriarca Saperas : un instrument de reforma (a través de les parròquies del Baix Llobregat, 1414-1425)*, tesi de llicenciatura, Université de Toulouse Le Mirail i Universitat de Barcelona, 1996.

⁴ ADB, V.P, 11, fol. 144.

BEGUES

TEMPLE VELL DE SANT CRISTÒFOL

El 3 de novembre de 1421, no es fa referència a cap de les obres que s'havien demanat en la visita de l'any 1413 de la qual cosa es pot extreure que les obres ja s'havien acabat⁵.

El 15 de juny de l'any 2004 una butlla del papa Joan Pau II decretava sobre el territori de l'antic arquebisbat de Barcelona la creació de tres noves diòcesis: Barcelona, Sant Feliu de Llobregat i Terrassa. La nova diòcesi de Sant Feliu de Llobregat està formada per nou arxiprestats i dues vicaries: Vicaria del Llobregat que agrupa els arxiprestats de Bruguers, Montserrat, Sant Boi de Llobregat, Sant Feliu de Llobregat i Sant Vicenç dels Horts, i la Vicaria del Penedès – Anoia – Garraf amb els arxiprestats d'Anoia, Garraf, Piera-Capellades i Vilafranca del Penedès. El bisbe titular de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat és monsenyor Agustí Cortés Soriano que va iniciar el seu ministeri episcopal el 12 de setembre de 2004.

La primera visita pastoral del bisbe Agustí a la parròquia de Sant Cristòfol de Begues va ser el diumenge 17 de febrer del 2013.

EXTERIOR DE L'ESGLÉSIA

Temple construït pel mestre de cases occità Leonard Bosch entre els anys 1575 i 1578 al raval de la Rectoria en substitució de l'església romànica original (s.X).

Destaca l'estil gòtic tardà-renaixentista molt homogeni, així com el treball de pedra efectuat pels picapedrers del regne de França Joan de Montese i Bernat Truell. Conserva una interessant façana renaixentista que ha estat l'emblema de la celebració del Mil·lenari de Begues i identifica el barri de la rectoria on està emplaçada.

Façana

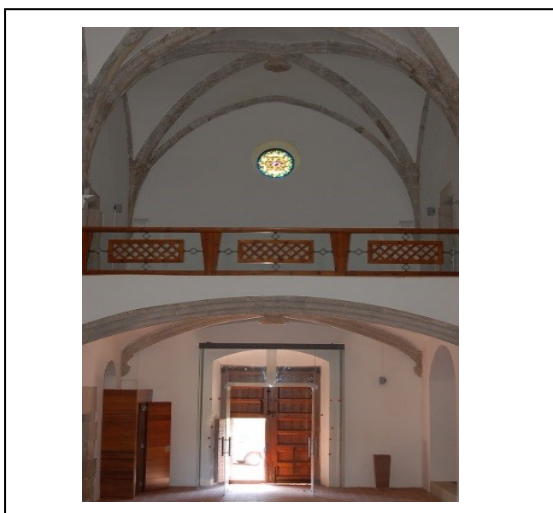
A la porta, dues columnes toscanes sostenen l'entaulament sobre el qual hi ha el frontó i, al mig d'aquest, esculpit en relleu, de mig cos, el Pare Etern, envoltat per un mantell i amb l'esfera representativa del món a la mà. Al vèrtex del frontó hi ha un relleu sobre una penya amb la figura de Sant Cristòfol, patró de la parròquia i, a banda i banda, gairebé als extrems, un sant Miquel matant el drac a l'esquerra de l'espectador i un altre àngel brandant l'espasa a la dreta. Hom en veure l'espai pot considerar que l'autor és el mateix que el que va dissenyar el portal de Santa Maria de Castelldefels, o bé que van sortir del mateix taller.

⁵ ADB, V.P. 14 fol. 305 r.

BEGUES

TEMPLE VELL DE SANT CRISTÒFOL

INTERIOR DE L'ESGLÉSIA

L'edifici és una obra molt unitària, harmoniosa i bastida sense vacil·lacions constructives. L'església, gòtica, és d'una nau amb tres trams. El darrer tram correspon al cor, cobert amb volta rebaixada (té una bella clau, on és patent la influència renaixentista de l'època). Els altres dos trams contenen capelles. A la clau central del presbiteri hi ha la representació del Sant Cristòfol, patró de la parròquia. Les altres claus representen evangelistes.

Tots els arcs són de mig punt (aquí també és patent la influència renaixentista). Fou l'església parroquial fins que als anys 30 es bastí una nova església al centre del nou nucli urbà. Gràcies als veïns se salvà de la crema l'any

1936 i de l'enderroc pel seu estat ruïnós l'any 1958⁶.

Capelles laterals

Les quatre capelles laterals es troben cobertes amb voltes gòtiques amb representacions de Sant Miquel, Sant Sebastià, Santa Eulàlia i la Mare de Déu de la Llet, a les claus de volta.

BIBLIOGRAFIA

Llibres i revistes

- Lore ADB , *Elencus*, vol.12.
- Begues 1714 : *la guerra de successió i les seves conseqüències*. Barcelona, Fundacions Nous Horitzons, 2010
- *Catalunya romànica*, Barcelona, 1991, vol. XX.
- Martí Bonet, Josep, *Speculum Novum Titulorum Barchinonensis*, V. III. Bisbat de Sant Feliu de Llobregat
- Monjas, Lluís, *Les visites pastorals del patriarca Saperas : un instrument de reforma (a través de les parròquies del Baix Llobregat, 1414-1425)*, tesi de llicenciatura, Universitat de Toulouse Le Mirail i Universitat de Barcelona, 1996.

⁶ Ajuntament de Begues . Dins: <http://www.begues.cat/> [Consultada 02-10-2013]

BEGUES

TEMPLE VELL DE SANT CRISTÒFOL

Recursos electrònics

- Ajuntament de Begues. Dins: <http://www.begues.cat/>
- Conejo, Josep. *El fons documentals de Begues i Vallirana i el seu tractament arxivístic*. Materials del Baix Llobregat, 2000; nº 6. Els mitjans de comunicació al Baix Llobregat i altres escrits. Dins: <http://raco.cat>
- Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Direcció General del Patrimoni Artístic i Arquitectònic. Dins: <https://extranet.cultura.gencat.cat/Egipcipci>
- Sánchez García, Cristina. *Desenvolupament del procés de restauració de l'església de Sant Cristòfol a Begues* [CD ROM], 2004.
- Solans Roda, Conxita. *La festa religiosa i la festa laica. Les consuetes de Begues, segles XVIII-XX*. Materials del Baix Llobregat, 2001; nº 7. Les festes al Baix Llobregat i altres escrits. Dins: <http://raco.cat>
- Villalba, Pepa ; Edo, Manuel. *Església de Sant Cristòfor* (Begues, Baix Llobregat). Generalitat de Catalunya. Departament de Mitjans de Comunicació. Direcció General del Patrimoni Cultural. Dins <http://calaix.gencat.cat/bitstream>